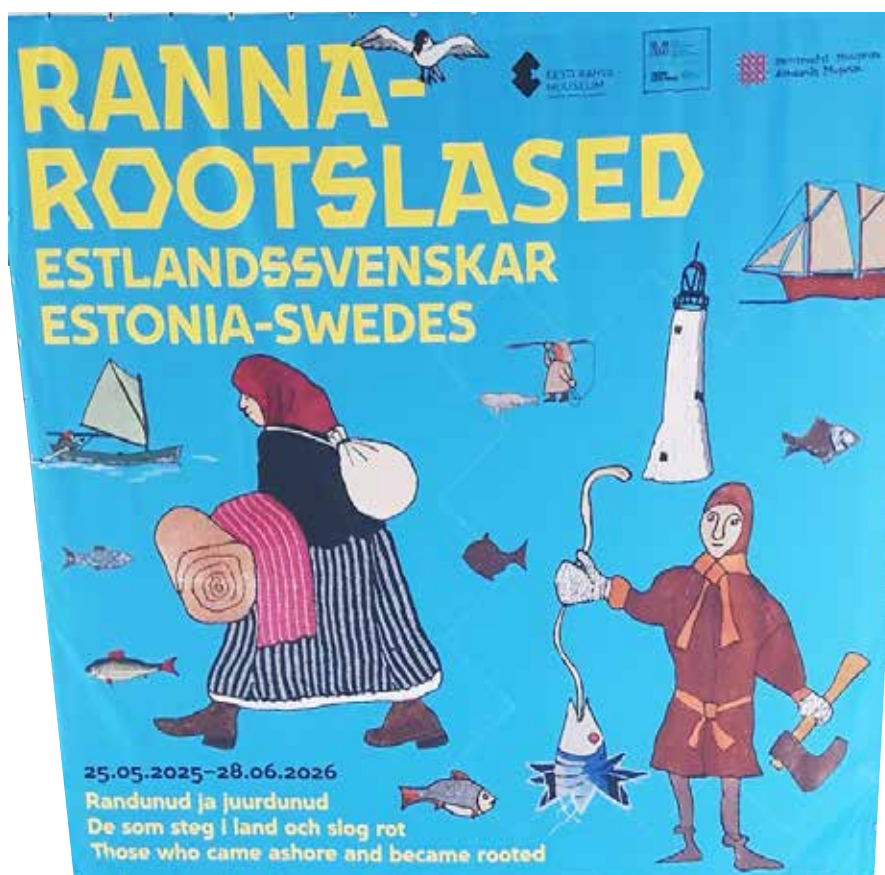

ERM-utställningens invigning

Lennart Ekman

Det vore intressant att veta hur många av Rickul/Nuckö-föreningens 667 registrerade medlemmar, liksom hur många från de övriga estlandssvenska hembygdsföreningarna, som hittills besökt utställningen "Rannarotslased-Estlandssvenskar-Estonia-Swedes" vid Estlands Nationalmuseum (Eesti Rahva Muuseum) i Tartu. Till invigningen den 24 maj 2025 var nästan ett 60-tal estlandssvenskar och rikssvenskar från Sverige speciellt inbjudna och därtill många från Estland. De flesta av de inviterade var personer som blivit intervjuade av museet i samband med utställningens tillkomst. Chefskuratorn Kristel Rattus uppskattar att det totalt var uppemot 300 personer som deltog vid invigningen.

Invigningsceremonin

Efter att gästerna bjudits på ett glas öl, där man kunde välja bland

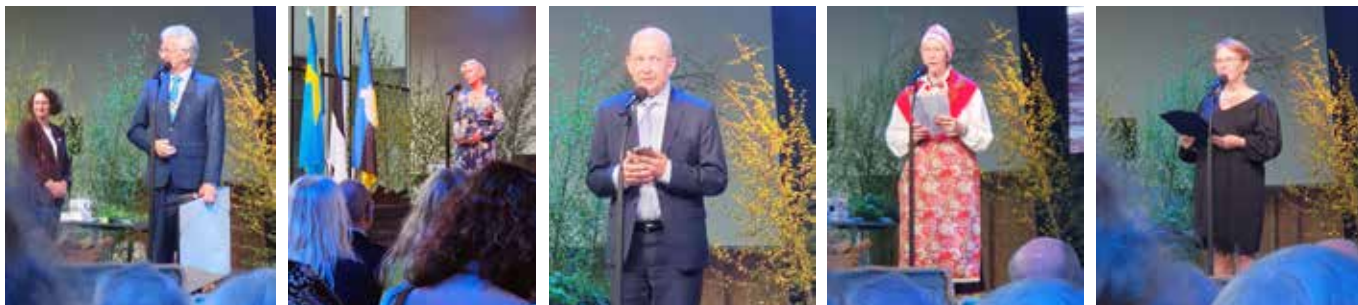
ett antal sorter som alla levererats från bryggerier med anknytning till estlandssvenska orter, slog sig alla gäster ner i den stora samlingssalen. Längst fram på den stora filmduken rullade en video föreställande svallande vågor mot en strand som mycket liknade *Stenbor strände* vid Roslep, men som i stället var en strand filmad på Dagö. Mot den bakgrunden fick besökarna lyssna till de invigningstal som föregick själva utställningsbesöket.

Nationalmuseets direktör Laura Kipper inledde serien av invigningstal med att berätta om bakgrunden till utställningen, varefter Sveriges ambassadör Charlotte Wrangberg tog vid med ett anförande som främst belyste relationerna inom politik, handel och kultur mellan Sverige och Estland med historiska tillbakablickar. Därefter följde tal av SOV:s ordförande Lars

Rönnerberg, Elna Siimberg från Estlandssvenskarnas kulturförvaltning, utställningens chefskurator Kristel Rattus samt chefen för Aibolands museum Ülo Kalm. Alla dessa talare hade med sina skilda bakgrunder olika infallsvinklar vid kommentarerna om hur utställningen kommit till och vilken betydelse den kan komma att ha för såväl människor med estlandssvensk bakgrund som för rikssvenskar och riksester. Samtliga tal översattes, från estniska till svenska och vice versa.

Ett par timmar innan invigningstalen hade dessutom en publikation av Rannarotslased-utställningen presenterats för en mindre grupp, där exempelvis historikern Jörgen Hedman deltog och presenterade en artikel om estlandssvenskarnas historia. Vid det tillfället höll även chefen för Nordiska ministerrådets kontor i Estland Maria Gratschew

Fortsättning nästa uppslag

Invigningstalarna vid utställningens öppnande. Från vänster: Laura Kipper, Ülo Kalm, Charlotta Wrangberg, Lars Rönnerberg, Elna Siimberg och Kristel Rattus. Foton: Lennart Ekman

och ERMs direktör Laura Kipper varsitt hälsningsanförande.

Under invigningsceremonin bjöds även på folkmusik och folkdans av dansare klädda i estlandssvenska folkdräkter. Musiken framfördes av "Rågö-orkestern". Folkdanserna utgjorde utdrag ur föreställningen "Bröllopet på Rågö" och framfördes av en folkdansgrupp från Franska gymnasiet i Tallinn med namnet "Leesikad" (Eldflugorna).

Invigningsceremonierna avslutades med utdelande av gåvor till den personal vid ERM som lagt ner så mycket arbete på att anordna denna fantastiska utställning, men även till personer utanför museet som bidragit på olika sätt.

Utställningsbesöket

Efter invigningsceremonin samlades sedan gästerna utanför själva

En entusiasmerande och kunnig Sofia Joons i guidartagen.

Foto: Lennart Ekman

utställningslokalen, där en uppdelning skedde mellan svensk- respektive estnisktalande guider. Den svensktalande guiden var musikern och musikkonservatorn Sofia Joons.

Att recensera en så omfattande utställning låter sig inte enkelt göras. Ni som redan bevistat ERM behöver ju ingen redogörelse, och den som ännu inte gjort sitt utställningsbesök vill kanske inte få veta för mycket i förväg. Därför ges här endast några glimtar av utställningens innehåll.

I juninumret av Medlemsbladet finns ett foto av den mycket stora, moderna ERM-lokalen i utkanten av Tartu med plats för flera parallella utställningar. Som utställningstiteln "Rannarotslased" (vilket ordagrant betyder "Strandssvenskarna", medan vi själva föredrar "Estlandssvenskarna") antyder, kan man förvänta sig att utställningens atmosfär domineras av estlandssvenskarnas hembygder längs en smal, men lång kustremsa, vilken omfattar fastlandet såväl som flera av öarna utanför kusten, alltifrån trakterna en bit ös-

Till vänster: Ülo Kalm i samband med överlämnande av en tavla som gåva från Aibolands museum till ERM:s direktör Laura Kipper. Chefskuratorn Kristel Rattus föräddades ett paket med Aibolandsmuseets egen delikatess, rökt näbbgädda. Till höger: Aibotapetens brodöser tilldelas Hans Pöhls medalj för sitt konstnärliga arbete mot bakgrund av vågorna som rullar in mot en av Dagös stränder. Foton: Lennart Ekman

Från vänster: 1) Karta med historiska sjövägar av betydelse för estlandssvenskarna. 2) Glada utställningsbesökande Runöbor med vackra folkdräkter. 3) Mera estlandssvensk klädprakt. 4) Föremål man kunde hitta på stranden. 5) Ytterligare ett strandfynd, en konstfullt snickrad garderob från ett segelfartyg som gått i kvav. Foton: Lennart Ekman

ter om Tallinn vid Finska viken till Runö i Rigabukten. Kustbygderna gav upphov till en speciell folklig kultur som var starkt präglad av den marina miljön, eftersom fiske, sjömanskap och båtbyggeri hade så stor betydelse i människornas liv. Eftersom de olika estlandssvenska socknarna ofta var ganska isolerade från varandra och från världen i övrigt, inte minst öarna, uppstod variationer avseende dialekter, folkdräkternas utseende, folkmusik, folkdans med flera kulturella uttryck.

Den särpräglade estlandssvenska historien, alltifrån tidig medeltid till nutid, har fångats mycket väl av ERM-utställningen där vardagsföremål som husgeråd, möbler, verktyg, klädedräkter, båtar, fiskenet och upphittat vrakgods, tillsam-

Kul, men lite läskigt att se sig själv bli intervjuad! Foto: Lennart Ekman

mans med kartor, fotografier och förklarande skyltar, fascinerar där man tar sig fram mellan olika rum, "stationer", i utställningslokalen.

Ett utställningsrum var särskilt

uppskattat av många besökare, nämligen det som innehåller ett flertal TV-monitorer med ständigt rullande videoinspelningar av många av de intervjuer av estlandssvenskar som museet gjort. Det var spännande för intervjuoffren att se, höra och försöka komma ihåg vad man sade för ett år sedan, och hoppas att man inte gjort bort sig alltför mycket!

Inte nog med alla fina tal, medryckande folkmusik och folkdans samt en enastående utställning, blev gästerna även bjudna på en härlig rykande aborrsoppa med mycket grönsaker i, och till det nybakat mörkt bröd med en välsmakande röra på, och därpå kaffe med bakelse. En museibesökare kan väl knappast begära mer.